

11 november 2011

Eerste Kamer

10/02632

EV/AS

In naam der Koningin

Hoge Raad der Nederlanden

Arrest

in de zaak van:

Christiaan Laurens BALJÉ,

wonende te Delft,

EISER tot cassatie,

advocaat: mr. K.G.W. van Oven,

t e g e n

1. Martinus Hendrikus Johannes Maria
STOELINGA,

wonende te Delft,

VERWEERDER in cassatie,

advocaat: mr. J.W.H. van Wijk en
mr. S.M. Kingma,

2. POLITIEKE VERENIGING LEEFBAAR DELFT,
zetelende te Delft,

VERWEERDER in cassatie,

niet verschenen.

Partijen zullen hierna ook worden aangeduid als Baljé, Stoelinga en Leefbaar Delft.

1. Het geding in feitelijke instanties

Voor het verloop van het geding in feitelijke instanties verwijst de Hoge Raad naar de navolgende stukken:

- a. het vonnis in de zaak 256253/HA ZA 05-4049 van de rechtbank 's-Gravenhage van 25 juli 2007;
- b. het arrest in de zaak 105.006.863/01 van het gerechtshof te 's-Gravenhage van 16 maart 2010.

Het arrest van het hof is aan dit arrest gehecht.

2. Het geding in cassatie

Tegen het arrest van het hof heeft Baljé beroep in cassatie ingesteld. De cassatiedagvaarding is aan dit arrest gehecht en maakt daarvan deel uit.

Stoelinga heeft geconcludeerd tot verwerping van het beroep. Tegen Leefbaar Delft is verstek verleend.

De zaak is voor Baljé en Stoelinga toegelicht door hun advocaten en voor Baljé mede door mr. E.J. Dommering, advocaat te Amsterdam.

De conclusie van de Advocaat-Generaal J.L.R.A. Huydecoper strekt tot verwerping.

Namens Baljé heeft mr. Dommering bij brief van 25 augustus 2011 op die conclusie gereageerd.

3. Beoordeling van het middel

3.1 In cassatie kan worden uitgegaan van de feiten die zijn weergegeven in het bestreden arrest in rov. 2.1-2.26. Daarin is de van belang zijnde inhoud van de hieronder bedoelde uitlatingen vermeld. Deze feiten zijn ook, sterk verkort, weergegeven in de conclusie van de Advocaat-Generaal onder 1. De feiten komen op het volgende neer.

(i) Baljé was in mei 2004 wethouder van de gemeente Delft. Baljé heeft in mei 2004 in een Italiaans restaurant in Delft gegeten en gedronken. Hij heeft bij die gelegenheid gesproken met de eigenaar van het restaurant, S. Daga (hierna: Daga).

(ii) Bij het onder (i) bedoelde bezoek aan het restaurant heeft Baljé ook enkele telefoongesprekken gevoerd. Van dit bezoek zijn beeld- en geluidsopnamen gemaakt, vastgelegd op videoband en DVD. Volgens Stoelinga, destijds voorzitter van de fractie van Leefbaar Delft in de gemeenteraad van Delft, en Leefbaar Delft wijzen de uitspraken die Baljé bij deze gelegenheid heeft gedaan op schendingen van de geheimhoudingsplicht

die Baljé in acht diende te nemen en op inbreuken op de van Baljé te vergen integriteit.

(iii) In april 2005 heeft Baljé zijn aftreden als wethouder aangekondigd in verband met een te verwachten benoeming tot directeur van Blauwhoed B.V. Een week na de aankondiging van het vertrek heeft Baljé in een café een gesprek met Daga gehad, dat met behulp van een mobiele telefoon door Daga is vastgelegd. In dat gesprek zou Baljé uitlatingen hebben gedaan die zo kunnen worden begrepen, dat als Daga bepaalde gegevens openbaar zou maken, hem, Daga, ernstige repercussies van de kant van Baljé te wachten stonden.

(iv) Vanaf 2 mei 2005 hebben Stoelinga en Leefbaar Delft een reeks publicaties verricht, die ertoe strekten dat uit de onder (ii) bedoelde opnamen zou blijken van uitlatingen van Baljé waaruit men de indruk kan krijgen dat deze corrupt is en van zijn positie als wethouder misbruik heeft gemaakt. In latere publicaties worden soortgelijke uitlatingen jegens Baljé gedaan, vergezeld van kwalificaties als "blaaskaak", "leugenaar" en "dronkenlap".

(v) Stoelinga heeft aangifte gedaan tegen Baljé van corruptie en schending van ambtsgeheim. Op deze aangifte is sepot gevolgd wegens het ontbreken van aanwijzingen

van schuld en van wettig bewijs.

(vi) De opnamen die in april 2004 in het restaurant van Daga waren gemaakt, waren Stoelinga (kort) vóór 2 mei 2005 door Daga getoond.

(vii) Baljé heeft op 13 mei 2005 zijn functie als wethouder neergelegd. Op 18 mei 2005 heeft Blauwhoed B.V. besloten Baljé niet voor te dragen voor een directeursfunctie.

(viii) In een krantenadvertentie van Leefbaar Delft van 3 juni 2005 zijn twee brieven van 16 en 17 februari 2005 van B en W van de gemeente Delft afgedrukt, waarin aan Daga wordt meegedeeld dat een bepaald project van Daga niet voor subsidie vanwege de gemeente Delft in aanmerking komt, en dat voor dat project een "waarderingsbijdrage" wordt toegekend. Uit deze briefwisseling zou, naar de advertentie suggereert, blijken van een "onrechtmatig douceurtje van € 26.000,--" dat Baljé aan Daga gaf.

(ix) Naar aanleiding van de aanvankelijke uitlatingen van Leefbaar Delft en Stoelinga heeft Baljé een verbod in kort geding verkregen. Deze zaak heeft geleid tot het arrest van de Hoge Raad van 18 januari 2008, LJN BB9668.

3.2 Baljé heeft een verklaring voor recht gevorderd dat

Stoelinga, Leefbaar Delft en Daga onrechtmatig hebben gehandeld, en gevorderd dat zij worden veroordeeld tot het betalen van schadevergoeding, op te maken bij staat. De rechtbank heeft deze vorderingen grotendeels toegewezen.

Op het door Stoelinga ingestelde principale hoger beroep (Leefbaar Delft heeft het door haar ingestelde hoger beroep ingetrokken) heeft het hof de vorderingen van Baljé alsnog afgewezen. Het door Daga ingestelde principale hoger beroep is door het hof verworpen. Het door Baljé in de zaak tegen Leefbaar Delft, Stoelinga en Daga ingestelde incidentele hoger beroep is door het hof eveneens verworpen.

3.3 De onderhavige zaak betreft het door Baljé ingestelde beroep in cassatie in de zaak tegen Stoelinga en Leefbaar Delft. Op het afzonderlijke beroep in cassatie van Daga in de zaak tegen Baljé (nr. 10/03031) wordt door de Hoge Raad heden eveneens uitspraak gedaan.

3.4.1 Het hof heeft bij zijn beoordeling van de rechtmatigheid van de diverse door Baljé gewraakte uitingen van Stoelinga het volgende, samengevat, vooropgesteld.

Bij de beantwoording van de vraag of een publicatie onrechtmatig is, staan in beginsel twee, ieder voor zich hoogwaardige maatschappelijke belangen tegenover elkaar. Aan de ene kant het belang dat individuele burgers niet door publicaties worden blootgesteld aan lichtvaardige verdachtmakingen. Aan de andere kant het belang dat niet, door gebrek aan bekendheid bij het grote publiek, misstanden die de samenleving raken kunnen blijven voortbestaan. Welke van deze belangen in een gegeven geval de doorslag behoort te geven, hangt af van de in onderling verband te beschouwen omstandigheden van het geval. (rov. 9)

Het onderhavige geval kenmerkt zich door het feit dat het gaat om publicaties en andere uitlatingen van een lid van de oppositie (Stoelinga, fractievoorzitter van Leefbaar Delft in de gemeenteraad) aangaande het optreden van een openbaar bestuurder (wethouder Baljé). In een dergelijk geval is, in het belang van het goed functioneren van de democratie, de grootst mogelijke terughoudendheid geboden bij het als onrechtmatig kwalificeren van dergelijke uitingen. Verwezen wordt met name naar de rechtspraak van het EHRM inzake art. 10 EVRM, dat bescherming biedt aan het recht op vrije meningsuiting. Die vrijheid beschouwt het EHRM als

één van de fundamentele pijlers van een democratisch bestel, in het bijzonder als het gaat om het waarborgen van de vrijheid van meningsuiting van een volksvertegenwoordiger in het 'politieke debat'. Politici genieten in het kader van art. 10 EVRM dan ook een krachtige bescherming. Met inachtneming van pluralisme, tolerantie en verdraagzaamheid als waarborgen van een democratische samenleving heeft de vrijheid van meningsuiting in het politieke debat niet alleen betrekking op de inhoud, maar ook op de vorm: die mag zelfs 'offend, shock or disturb'. Dat geldt ook voor uitlatingen van een politicus die buiten de gemeenteraad zijn gedaan. Beperkingen van het recht op vrijheid van meningsuiting van politici worden door het EHRM met 'the closest scrutiny' bejegend. (rov. 10)

De grenzen van toelaatbare kritiek op een openbaar bestuurder als publieke persoon zijn ruimer dan met betrekking tot een burger als private persoon. In een democratisch systeem moet het openbaar bestuur immers nauwlettend kunnen worden gevolgd door onder meer de pers en de publieke opinie. Dit betekent dat een openbaar bestuurder zich heftiger kritiek moet laten welgevalen dan een burger. Het politieke debat moet in beginsel op het scherpst van de snede gevoerd kunnen worden. Aan de

vrijheid van meningsuiting komt evenwel ook in het politieke debat niet een absoluut karakter toe. Door de rechter kunnen zekere beperkingen daarvan en bepaalde sancties worden opgelegd, maar zulke beperkingen en sancties moeten met de grootst mogelijke terughoudendheid worden toegepast en steeds opnieuw in het licht van art. 10, tweede lid, EVRM worden beoordeeld. (rov. 11)

Vaststaat dat de uitlatingen van Stoelinga die in geschil zijn, zich richten op het optreden van Baljé in zijn hoedanigheid van (voormalig) wethouder van de gemeente Delft. Stoelinga's uitlatingen richten zich niet op (elementen uit) het privéleven van Baljé, maar op zijn gedrag en handelwijze als openbaar bestuurder. Bovendien gaat het hierbij om uitlatingen van een volksvertegenwoordiger en lid van de gemeenteraad, die mede de taak heeft het college van B&W en de wethouders die daarvan deel uitmaken, te controleren. Een en ander brengt, gelet op hetgeen in rov. 9-11 is overwogen, mee dat de gewraakte uitlatingen van Stoelinga over Baljé bij uitstek behoren tot het gebied van het politieke forum, waar in beginsel behoefte bestaat aan een ruime uitingsvrijheid, en waar de beoordelingsmarge voor beperking van die vrijheid van meningsuiting binnen het toepassingsbereik van artikel 6:162 BW dus (zeer) smal

is. (rov. 12)

3.4.2 Met inachtneming van de hiervoor vermelde de uitgangspunten, heeft het hof vervolgens in rov. 14-52 al de door Baljé bestreden uitlatingen van Stoelinga en van de aan Leefbaar Delft toe te rekenen uitlatingen in concreto op hun toelaatbaarheid beoordeeld en daarbij telkens aangegeven op grond van welke feiten en omstandigheden het van oordeel is dat de desbetreffende uitlating niet onrechtmatig is jegens Baljé.

3.5.1 De drie onderdelen van het middel strekken ten betoge dat het hof op grond van een onjuiste rechtsopvatting, althans onvoldoende begrijpelijk gemotiveerd tot het oordeel is gekomen dat de gewraakte uitlatingen in de gegeven omstandigheden de grenzen van de aan Stoelinga en Leefbaar Delft toekomende vrijheid van meningsuiting niet te buiten zijn gegaan.

De onderdelen kunnen niet tot cassatie leiden. Dat berust op het volgende.

3.5.2 De hiervoor in 3.4.1 vermelde uitgangspunten die het hof heeft gehanteerd geven niet blijk van een onjuiste rechtsopvatting. Anders dan in onderdeel 1 wordt

aangevoerd, brengt de omstandigheid dat de uitlatingen zijn gedaan door een politicus buiten het vertegenwoordigende forum niet mee dat deze uitlatingen niet eenzelfde of vergelijkbare bescherming genieten als uitlatingen die in de openbare vergaderingen van de gemeenteraad zijn gedaan. Door onderdeel 2 wordt de door het hof aangelegde maatstaf, te weten dat de afweging van de twee hier tegenover elkaar staande hoogwaardige en in beginsel gelijkwaardige belangen moet geschieden aan de hand van de waardering van alle relevante omstandigheden van het geval in hun onderlinge samenhang, tevergeefs bestreden. Die maatstaf is juist.

3.5.3 Voor het overige bestrijden de onderdelen naar de kern dat het hof bij zijn afweging van de belangen ten aanzien van de desbetreffende uitlatingen aan verschillende feiten en omstandigheden een ander gewicht heeft toegekend of gegevens in hun onderlinge samenhang anders heeft gewaardeerd dan door Baljé was bepleit. Daarbij wordt in het bijzonder erover geklaagd dat het hof onvoldoende duidelijk heeft gemaakt waarom voortgaande publicatie noodzakelijk was, ook nadat een intern gemeentelijk onderzoek de beschuldiging van corruptie niet had gestaafd, het openbaar ministerie geen

reden had gezien tot vervolging van Baljé en de gemeenteraad de handelwijze van Stoelinga en Leefbaar Delft had afgekeurd.

De klachten hebben betrekking op oordelen van feitelijke aard. Die oordelen kunnen in cassatie niet op juistheid worden onderzocht. Wel kan worden onderzocht of de voor deze oordelen gegeven motivering begrijpelijk en genoegzaam is. De aangevallen oordelen zijn evenwel niet onbegrijpelijk, noch onvoldoende gemotiveerd. Dat geldt in het bijzonder ook voor het kennelijk oordeel van het hof dat in de gegeven omstandigheden het voortgaan met publicaties, ook na de door het onderdeel bedoelde standpuntbepaling van het openbaar ministerie en de gemeenteraad, in het kader van het immers niet uitsluitend door Stoelinga en Leefbaar Delft voortgezette openbare debat niet ongeoorloofd was. Voor het overige vragen de motiveringsklachten in wezen een hernieuwde beoordeling van de stellingen van Baljé, welke beoordeling de taak van de cassatierechter te buiten gaat.

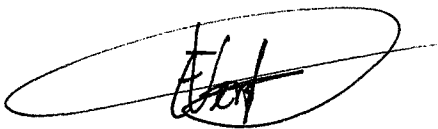
4. Beslissing

De Hoge Raad:

verwerpt het beroep;

veroordeelt Baljé in de kosten van het geding in cassatie, tot op deze uitspraak aan de zijde van Stoelinga begroot op € 385,34 aan verschotten en € 2.200,-- voor salaris en aan de zijde van Leefbaar Delft op nihil.

Dit arrest is geweest door de vice-president E.J. Numann als voorzitter en de raadsheren J.C. van Oven, W.A.M. van Schendel, F.B. Bakels en C.A. Streefkerk, en in het openbaar uitgesproken door de raadsheer J.C. van Oven op 11 november 2011.

Uitgegeven voor grosse
De Griffier van de Hoge Raad der Nederlanden

11 NOV. 2011

